

L.A.'s best bewaarde geheim

Theater in de schaduw van Hollywood

Johan Thielemans bezoekt Los Angeles. Daar leeft en werkt Laura Fox, binnenkort te gast op Antwerpen 93. Een portret van theatermakers op de rand van de bestaanszekerheid.

Als ik in Gent bij de aftiteling van Tim Robbins politieke film *Bob Roberts* zie dat er leden van de Actors Gang hebben meegewerkt, zet me dat op het spoor van een theatergroep uit Los Angeles. Enkele weken later in L.A. verneem ik van Sylvie Drake, recente bij de invloedrijke *The Los Angeles Times*, dat zij de Actors Gang als het meest opwindende gezelschap van L.A. beschouwt.

Ik ga de troep opzoeken en zie een van hun produkties. Tracy Young heeft tesamen met de leden van het gezelschap de tekst *Hysteria* geschreven. Het stuk behandelt courante feministische thema's en is daarom een goed voorbeeld van de artistieke optie van de Actors Gang: ze willen duidelijk politiek theater maken. In *Hysteria* worden vrouwen van nu geconfronteerd met een stuk feministische geschiedenis uit de negentiende eeuw. Mannen zijn ofwel dwazen, lafaards of Victoriaanse sadisten. De vrouwen daarentegen zijn martelaressen, idealisten en rebellen. Er komt één tedere liefdesverhouding is voor, en die is lesbisch: verhoudingen met de mannelijke sexe betekenen niets dan miserie. Thema's die het bij de Amerikaanse linkerszijde goed doen, maar die weinig aanleiding geven tot subtiliteit. De bedoelingen zijn duidelijk, de uitwerking is onscherp, de stijl eclectisch en het acteerwerk van zeer ongelijk niveau. Interessant als uiting van de veelbesproken 'politieke correctheid' die het Amerikaanse culturele en academische leven beheerst, maar geen voltreffer.

Zestig stoelen

De troep voert dit stuk op in een kleine zaal, het Second Stage Theater op Santa Monica Boulevard, Hollywood. In het pro-

grammablad lees ik dat Paul Newman en Robin Williams 'superpatrons' zijn, en tot de gewone 'patrons' of beschermheren behoort regisseur Robert Altman. Dat alles klinkt fabuleus, maar de realiteit is minder glorieus. Het zaaltje telt een zestigtal stoelen en is niet meer dan een klein winkelpand dat tot een theatertje is omgebouwd. De accommodatie van het Gentse Nieuwpoorttheater is in vergelijking hiermee riant te noemen, al was het maar omdat ze in Gent een ruimte hebben voor een bar, en er in het Amerikaanse zaaltje bij de ingang net plaats is voor een drankautomaat en twee stoelen: het foyer. Als de acteurs beginnen te vertellen over hun bestaan, luister ik met verbazing.

In L.A. zijn er zo een vijftigtal kleine theaterhuizen op een bevolking van dertien miljoen mensen. De vakbonden hebben beslist dat de volle gage alleen moet betaald worden als een zaal honderd plaatsen telt. Het gevolg is dat al deze theaters maximum negenennegentig zetels tellen, terwijl er zeer veel zalen zijn waar slechts vijftig of zestig mensen binnen kunnen. Het gevolg hiervan is dat de theaters economisch gezien onleefbaar zijn. Daar dit Amerika is, is de steun van hogerhand heel klein. Er bestaat wel een systeem van subsidies, maar de kleine gezelschappen zien dat vaak niet zitten omdat aan het overheidsgeld ook verplichtingen vastzitten. Liever arm maar vrij, vinden vele theatermakers. De voorstellingen brengen natuurlijk niets op: de tickets kosten doorgaans 10 dollar (terwijl in de zes grote theaters, waar filmactrices als Gena Rowlands optreden of waar musicals zoals *The Phantom of the Opera* lopen, de prijzen tussen 20 en 60 dollar liggen). Het sommetje is vlug gemaakt: bij de

vertoning van de Actors Gang betaalden vijftig mensen 10 dollar en op het pieklein toneel stonden een tiental acteurs.

Monologen

Hoe kan je in deze omstandigheden een produktie opzetten? Dat vertelt ons Laura Fox, een regisseur die sinds kort tot de Actors Gang behoort en die dit jaar in het kader van de Ark Antwerpen 93 haar werk bij ons zal tonen. Al is Laura Fox sinds kort lid van de Actors Gang, toch blijft ze daarnaast haar eigen gezelschap bewaren. Als Fox een produktie wil opzetten, gaat ze met haar project bij mensen langs die haar financieel willen steunen. Pas als ze dat budget bij elkaar heeft gekregen, kan ze aan het werk; dan engageert ze acteurs, huurt ze een zaal en begint ze te repeteren. Financieel hebben de vertoningen weinig te betekenen, en dat hoeft ook niet, want de kosten van de produktie zijn van te voren gedekt. Acteurs die meewerken, krijgen een minimale vergoeding, vaak net genoeg om een broodje te kopen en met de auto naar de schouwburg te rijden. Waarvan leeft dan zo een acteur. Ik kom het te weten van Brett Hinkley, een van de oprichters van de Actors Gang. Hij werkt over dag om aan de kost te komen en 's avonds en in het weekend doet hij aan toneel. De repetitieschema's houden daar rekening mee. Andere leden van de troep zoeken werk bij de televisie: gelukkig maakt men in L.A. veel soap opera's waarin een klein rolletje graag meegenomen is. De anderen werken vaak als kelner. Het is een cliché, zegt Hinkley, maar het is absoluut waar.

Je moet dus al van theater bezeten zijn om aan de slag te blijven. "Als de acteurs en actrices in deze moeilijke omstandigheden vijfendertig worden", vertelt Sylvie Drake mij, "stellen ze zich vragen over hun toekomst en over hun sociale positie. Voor zeer velen betekent het dat ze uitkijken naar een andere job. Je ziet hier vooral toneel met jonge mensen, en ik heb zeer veel acteertalent zien verloren gaan."

De economische situatie verklaart waarom er zeer veel monologen worden gepresenteerd. Een heel apart genre is de 'improvisatie'. Het is een vorm van toneel die veel te maken heeft met politiek cabaret. Het model is Second City, een gezelschap uit Chicago, waaruit de bekende toneel- en filmregisseur Mike Nichols is voortgekomen. In L.A. zelf zijn er een paar gezelschappen die zich presenteren als 'de zonen en dochters' van Second City. De reden van het succes van de formule: het is erg goedkoop om deze shows te maken, maar de kwaliteit ervan is erg wisselend.